

царь, осамотенъ на своя тронъ, ясно ни говорѣтъ стихотворенията отъ послѣднитѣ му години, истински исповѣди, скръбни по тонъ и мрачни по колоритъ. Недай Боже да полудѣе! Извиква той въ едно отъ стихотворенията си, а въ сѣщо време излива скръбта на своята самотностъ и отчужденостъ въ Облакъ и Пакъ въ родний кѣтъ. Придворната служба, семейнитѣ неприятности, великосвѣтскитѣ интриги, унижителнитѣ сплетни за жена му, — всичко това засвѣя като облакъ ясния му духъ, разплаква така нервитѣ му, че той на празника на лицейската годишнина не може дори да изчете стихотворението си 19-и Октомврий 1836, разплаква се и се оттегли, и другъ вмѣсто него въкарва зачетеното. Смъртта на майка му усилва още повече неговото мрачно настроение; поетътъ я погребва въ Святогорския манастиръ, и самъ определя своя гробъ при нейния. Пушкинъ се задушава въ смрадта на окръжаващия го животъ, рве се да иде да се разсѣе, да отдѣхне на чужбина, и когато разни ходатайства предъ силнитѣ на деня отиватъ паписто, той се моли на своята отдавнашна добра познайница, А. О. Смирнова, при нейното отпътуване: „Отнесете ме въ единъ отъ своитѣ чемодани!... Струва ми се, че много по-силно, отколкото въ младини, ми се иска да се отмахна и да иде далечъ, твърде далечъ... Впрочемъ, азъ имамъ предчувствие, че скоро ще свърша. Откакъ умре майка ми, азъ много мисля за смъртта“¹.

Предчувствието на великия поетъ не остава само предчувствие. Великосвѣтскитѣ пустоцвѣти и жандармски правоучители, на които Пушкинъ не е пропускалъ случай да искаже пренебрежението си, съставятъ цѣла хайка противъ него. Те разпрѣскватъ и цѣла мрежа гнусни сплетни за жена му, а него отрупватъ съ анонимни писма, пълни съ оскърбителни подмѣтания.² Като резултатъ отъ всичко това се явява свадата на Пушкина съ едно отъ псетата на тая хайка, барона Жоржъ Дантесъ. На 27 ян. 1837 г., между двамината противници става дуелъ, Пушкинъ пада тежко раненъ и следъ едно денонощие умира, на 37 годишна възраст, което той, въ единъ приятелски разговоръ, като че ли е предвидѣлъ, съ

¹ Записки А. О. С., ч. I, 340.

² „Поетъ получалъ... письма... въ которыхъ его поздравляли рогами. Въ одномъ письмѣ даже прислали ему патентъ на званіи члена въ обществѣ мужей-рогоносцевъ...“ Никитенкс, Зап. и Днев. I, 381.